

'Heden is dit Schriftwoord voor uw oren vervuld.' (Lucas 4, 21)

door Jurjen Beumer

Fijn dat ik vanochtend hier bij u te gast mag zijn in deze oecumenische viering, in deze 'week van de eenheid', in deze fascinerende stad. Ik heb voor u een groet van de RvK in Haarlem meegenomen. Na de viering zal ik er iets uit zeggen. In Haarlem ben ik stadspastor (predikant) en ik werk daar oecumenisch, in een diaconaal centrum van de kerken in de binnenstad, Stem in de Stad geheten. De vanouds bekende kerken participeren allen in ons werk. Die eenheid op diaconaal vlak is er dus al bij ons: katholieken en protestanten, aan de basis van de samenleving. Wanneer je je inzet voor de medemens in nood dan vervagen de ooit streng getrokken grenzen. Ik moet u zeggen dat ik in dit oecumenisch verband als een grote vreugde ervaar.

Bij de diaconie van de geloofsgemeenschap gaat het om 'helpen die geen helper heeft', om dichtbij mensen in nood zijn. Diaconale projecten, het zijn de handen en de voeten van de kerk. Heel concreet kerkenwerk is het. Dagelijks lopen er zo'n kleine honderd mensen ons Aanloopcentrum binnen. Ze zijn vaak eenzaam. Vereenzaming is een ziektekiem in onze moderne samenleving die hyper-individueel is. Aan het eind van de middag is er een Eetvoorziening voor verslaafde- en dakloze mensen. Soms kunnen we ze niet houden, hun aantal groeit. Onze afdeling asielzoekers helpt mensen gevluchte mensen die niemand (meer) hebben, in ons noodhuis kunnen we tijdelijk een klein aantal opvangen. En zo kan ik doorgaan. Aan de onderkant van de samenleving weerspiegelt zich de moeilijke en moeizame kant van onze zo hoog geprezen moderne samenleving.

Vanuit dit blikveld het evangelie opslaan levert vaak mooie en inspirerende verrassingen op. Ook deze keer reikt de evangelist Lucas ons veel stof aan ter meditatie en bezinning. Het evangelie van Lucas staat bekend als het evangelie van de armen, rond Kerst hebben we de opmaat hiervan vernomen met het Magnificat (de lofzang van Maria) als samenvatting. Dit lied is een echte opsteker. Want de inzet voor de naaste en het werken aan de vernieuwing van mens en maatschappij begint met vreugde, Maria zingt: 'Mijn ziel maakt groot de Heer, en mijn geest heeft zich verblijd over God, mijn Heiland ...' (1: 46,47) Blijdschap en vreugde, dat is het begin van alle doen, wanneer die verdwijnt worden we star en bitter en worden onze kerken sombere instituten.

Na de lofzang van Maria en die van Zacharias (1: 68 - 79) volgt bij Lucas de geboorte van Jezus. Alweer: vreest niet, zegt de engel, 'want zie, ik verkondig jullie grote blijdschap' (2,10)

Deze vreugde, deze blijdschap begeleidt als een constante ondertoon alle verhalen die dan volgen in het reisverhaal van Lucas. Gelovige mensen zijn blijde mensen. Tegen wil en dank overigens. Want die vreugde van het je bemind weten door God wordt van alle kanten aangevochten; persoonlijk en maatschappelijk. In je persoonlijk leven is er vaak de onmacht, de wanhoop. Je geliefde wordt ziek, je kind heeft het moeilijk. Een vriend, een vriendin sterft. Je blijdschap verdwijnt als sneeuw voor de zon. Maar ook maatschappelijk. De wereldvrede die zo moeizaam gaat, die leraar in Den Haag die vorige week dood werd geschoten. Je grijpt naar je hoofd. Hoe moet dit verder? Hoe moet ik verder? Je geloof, je blijdschap wordt op de proef gesteld. Wat nou hoop? Wat nou kerk met je hoop? Je hoort het de mensen (en wijzelf!) denken en steeds vaker zeggen.

Op de proef gesteld worden we. Dat zien we ook in het Lucas-evangelie na de verhalen rond de geboorte van Jezus. In hfst 4 wordt Jezus in de woestijn verleid, op de proef gesteld door de grote tegenstrever, door de grote en slimme verleider, door de geniepige en duivelse stemmetjes in ons die ons influisteren dat geloven onzin is, dat God een verzinsel is, dat de kerk een overleefde zaak is. En weet u, we hebben last van die verleidings-scènes van de satan, ik wel in ieder geval. De satan is een charmeur en een charlatan, die ons op alle mogelijke manieren inpalmt en ingepalmd heeft. Niemand ontkomt aan zijn grijpgrage handen en zijn gezwollen taal.

Niemand? Ja toch wel, Hij die Ene, voor Wie wij samen zijn hier vandaag en op Wie de kerk gebouwd is. Ga weg satan! zei Hij. Ik verlaat me slechts op één Naam, op die van mij hemelse Vader.

En dan begint het evangeliegedeelte van vanavond. 'En Jezus keerde in de kracht van de Geest terug naar Galilea.' (4,14) O nee, niet dat die Verleider niet terug zal komen, maar de start van Jezus zijn optreden is Geestkracht. Of die het houdt? Het zal spannend worden in de verhalen die volgen, heel spannend, van erop of eronder.

In ons verhaal meteen al. Jezus die in aanvaring komt met zijn plaatsgenoten in Nazareth. De profeet die in eigen plaats niet geëerd wordt. 'Doe jij maar gewoon Jezus, je bent gewoon maar de zoon van Jozef hoor. We hebben veel over je gehoord, wat je elders deed, en je mag best in onze synagoge preken, maar je maakt het wel al te bont wanneer je van jezelf zegt dat, *'heden dit Schriftwoord voor onze oren is vervuld.'* Kunt u zich iets voorstellen bij de ergernis van de mensen uit Nazareth? 'Doe maar gewoon', is dat ook niet onze lijfspreuk? Maar, Hij Jezus, is niet gewoon, zoals ook jij niet gewoon bent. Gewoon is te gewoontjes. Dan zit er geen spirit (geestkracht) in je leven. Gewoon levert niets spannends en verrassends op. Gewoon is grijs en grauw. Een gewone kerk is een saaie kerk.

Je zou kunnen zeggen dat Jezus dat gewone, dat saaie, dat spanningsloze leven stuk leeft. Jezus wil u en mij *buiten*-gewoon, buiten het gewone, hebben. En dat buitengewone vindt hij bij God en leest hij in de Schriften. Wat zijn jullie daar ver vandaan geraakt, houdt hij zijn dorpsgenoten voor. En Lucas projecteert dat buitengewone, dat verrassende van Godswege in Jezus. Hij is het! Hij maakt God waar! Hij is zoals jij bedoeld bent. Jij menskind, jij bent een Christus-kind, een gezalfde, een beminde. Niks gewoons is daaraan.

'Heden is dit Schriftwoord voor uw oren vervuld.' (Lucas 4,21) *'Heden'* wat is dat, wat voor een 'heden'? Dit heden is meer dan 'nu' (te staccato), en wijder dan vandaag (te temporeel). Dit evangelische 'heden' is het blijvende centrum van gisteren en morgen, niet een punt in de tijd die voorbijgaat, maar een midden die verleden en toekomst blijvend beïnvloed, onder druk zet en kritiseert. Dit 'heden' is: 'U is *heden* de heiland geboren', uit het Kerstevangelie (Lucas 2:11) én, *'heden* zul jij met mij in het paradijs zijn', het woord van Jezus aan het kruis. (Lucas 23,43) Het middelpunt van dit heden is een Persoon; Die is, Die was en Die komen zal - Christus zelf.

Deze Persoon dóet God. Wat doet Hij dan? Om dit aan te geven leest Jezus in de synagoge Jesaja 61. Het evangelie van de armen citeert uit de Hebreeuwse bijbel de fameuze Jesaja, de profeet van de Messiaanse vergezichten die de wereld op zijn kop zet en de armen een ereplaats geeft. Daar is, lieve mensen, veel geestkracht en uithoudingsvermogen voor nodig. Dat zal blijken.

Hoe houdt Jezus vol? Hoe bewaart hij de innerlijke vreugde van zijn vader als hij zoveel mensen in nood ziet, hen geneest en verbindt, hen doet opstaan en boze geesten uitdrijft. Dat je daar niet aan onderdoor gaat? Wordt zijn geestkracht geknakt? Blijft hij overeind? Zal hij de grote vijand van alles, de duivel en de dood in één persoon, verslaan? O, u en ik weten het. Wij kennen de afloop van Pasen! Het oude en gewone wordt radicaal omgekeerd naar een nieuw begin waarachter we niet meer terug kunnen. Elk verhaal van het evangelie is prelude én slotakkoord van dit wereldschokkende Paasgebeuren van Godswege, zoals uw en mijn leven cirkelt rond het voorspel en het naspel van de Verrijzenis. Wij mensen kennen alleen het voorspel, dat staat beschreven in het evangelie. Van het naspel weten we, door de Schrift en door de Traditie slechts in geloof, hoop en liefde, door dicht bij Hem te leven die ons leven leidt.

Onze levensdagen hier en nu zó leven dat ze de glans van de Eeuwigheid krijgen, vol vreugde en blijdschap, daarin ging Jezus ons voor. Zo wérd en wordt hij een concreet heden voor ons, een nabije intieme vriend. We volgen nog heel even deze Herder en Leidsman in het Lucas-evangelie, hoe intensief hij dit heden gebruikt.

In de nacht bidt Jezus (6, 12): 'En het geschiedde in die dagen, dat Hij naar het gebergte ging om te bidden, en Hij bracht **de nacht** door in gebed tot God.' Het is de opmaat van de Bergrede van

Lucas. Na het gebed in de nacht volgt in **de ochtend** de roeping tot gemeenschap. 'En toen het dag geworden was, riep Hij zijn discipelen tot zich en koos er twaalf uit ..' In de ochtend krijgt de kerk gestalte zou je kunnen zeggen. En wat gebeurt er in **de middag**? De schare hoort naar Hem, ze worden van hun ziekten genezen en 'die gekweld werden door onreine geesten werden genezen.' (6,18). Daarna zet de Lucaanse Bergrede in: 'En hij hief zijn ogen naar zijn discipelen en zei: 'Zalig, gij armen, want van jullie is het Koninkrijk van God.' (6,20) Zie hier de weg tot van de navolging in óns heden. Net als Jezus,

bidden wij in de nacht/avond, stichten wij gemeenschap in de morgen en zijn nabij de armen in de middag.

De eenheid van de christelijke kerken, hetgeen we heden als een diep verlangen in ons vieren heeft kans van slagen als we terugkeren naar de wortels van het geloofsgetuigenis, hierin verschillen Rome en Reformatie niet. Als de kerken, en haar leden voorop, bidden in de avond, gemeenschap stichten in de ochtend en de armen helpen in de middag, ik weet het zeker, dán zullen de kerken bloeien en zullen zij een vreugdevolle zegen zijn voor onze samenleving. Dat God ons daartoe de geestkracht geeft, Hem achterna.

Jurjen Beumer
Rome, Kerk van de Friezen
24 januari 2004